

Forfatter: Sthen, Hans Christensen

Titel: En liden Vandrebog

Citation: Sthen, Hans Christensen: "En liden Vandrebog", i Sthen, Hans Christensen: *En liden Vandrebog*, udg. af JENS LYSTER ; JENS HØJGARD , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1994, s. 258. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-sthen01val-shoot-idm140299309740672.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: En liden Vandrebog

37. En Morgensang

1,1-2 Den vide] Den middelalderlige dagvise, jf. 36,1, har i hs. C4 denne str.4: nw ar os then myrkia nat forlidhin/ vi seem then dagh gudh haffwir oss giffwit/ alt nidher til iordhinna at standa/ (Bruun 82), der kan have inspireret Sthen til denne indledning Et postuleret kendskab hos Sthen til denne middelaldertekst har igen været argument for, at Sthen har gengidtet dagvisen (Severinsen i Dansk Tidsskr.1904, 444). - **1,2**saa vide] vidt og bredt, til alle sider, jf. vilt 36 str.2,4. - **1,3**Kiær] kær, sumpet moseagtigt område. - **1,4**Fule] fugle, jf. Hb bl.P 1r - **1,4**blide] glade, lystige jf.3,53. - **1,5**giffue] give, opt - **1,5**Lycke] stærk, dyb glæde; gode, fuldkomne vilkår, jf.3,16, 34,15; 40 str.16,4, 43 str.6,3 - **1,5**Raad] vilkår jf.7,27. Sammenstilling af raad og lykke også 7,27, 43 str.6,3; Hb 53 str.4,1, jf. Frandsen 99f. - **1,6**Sin.. tilsende] jf. 4.Mos.6,25. - **2,2**Oss] som os. - **2,3**Gud . Fred] jf. 4.Mos.6,25f. - **2,3**liuse] lyse, opt. - **3,1**den signede dag] jf. n.t. 36 str.1,1. - **3,3**Behag] glæde - **3,4**Hand Nøde] jf.41 str.14,2, 60,44. - **3,4**Nøde] nød, vanskelige forhold. - **4,1-4** sexdage . sige] jf. 1.Mos.1,1-27 Str.4-10 er en udlægning heraf - **4,2**Creatur] skabninger - **5,1**skjn] skin. - **5,2**klarhed] forklaret glans - **5,4**glæde oc fromme] se n t. 36 str.1,4. - **6,2**Firmamente] himmelhvælving. - **7,1**beredde til] beredte, gjorde i stand. - **7,4**Huserom] husrum, opholdssted - **8,3**met] med, tillige. - **9,3**Været] luften jf.36 str.6,2 - **9,4**ophold] underhold. - **9,4**Bade] vinding - **10,3**Diur] dyr - **12,1**At er] star parallelt med str.11,4, styret af Forløß oss str.11,3.

Optrykt BH 245, BrandtUdvalg (forkortet) 22f, Vb-1914 31-33, Lyrik I 60; Udvalgsalmer 3-5 Litt. Thuner 64; Frandsen 96-100, Malling I 155-157, Schiørring 35, GlahnMF 137.

Mallings oplysning s 157, om at salmen først kom ind i salmebøgerne i 1873, kan suppleres Allerede i PA.Fengers Morgen- og Aften-Sange, Kbh.1858 nr.7 er den optaget med fem strofer som *Du Nat hin mørke forgangen er* til egen melodi af Rung I denne skikkelse levede den videre i grundtvigske sangbøger, f.eks. »Udvalg af Psalmer til Brug ved Huusandagt og Bibellæsning (For Vallekilde og Hørve Menigheder)« Aalborg 1862 nr.6, Morten Eskesens »Nordiske Sange til Brug ved Folkemøder, 2det forogede Oplag« Odense 1872 nr.184, »Sange for den kristelige folkeskole samlede af Ernst Trier« Kbh.1874 nr.144 med henvisning til A Windings melodi (som GlahnMF 137 daterer til 1878!)

Foruden den af Frandsen anførte inspiration til salmen kan der også peges på »Morgensignelse om Onsdagen«, AV 33, der både rummer fuglesang, jf 259 str.1,4, og »alle dine Creatur«, jf. str.4,2 og »Jesu Christi salige oc ærefulde Opstandelse aff døde«, jf.str.3,1-2 og bøn om hjælp til, »at ieg kand tiene dig met it rent Hierte«, jf.str.11,4. Til omkvædet kan Sthen have gjort brug af omkvædet »HERre Gud giffue Lycke oc gode raad/ Met hiertens fryd oc glæde« i den anonyme *OM Ecteskab ville wi quæde*, Th86 262r jf. BH 362, der har været forlæg for Vb 40. Se n.t. denne.

Uden for Vb kendes salmen tidligst fra Udk53 og M-C 1654 med overskriften »En anden smuck trøstelig Lofsang/ Om Morgenen at siunge«. Der er noteret disse ændr.: **1,5** giffue] giffver Udk53 - **2,6** oss tilsende] tilsende Udk53. - **3,4** Nøde] møde Paulli. - **4,3** sit Allmæctige] Allmæctige Udk53. - **7,1** beredde] redde Udk53, M-C, Paulli. - **7,3** Træ] træer Paulli. - **8,4** wi nu] vi Paulli. - **9,4** Bade] Baade Udk53. - **10,2** skabelse] Skabelsis Udk53. - **10,3** monne] mon Paulli. - **11,4** wi dig] vi Udk53. - **12,4** allen] alle Paulli. Der er utvivlsomt tale om en afsmitning fra Vb 37 str.1,4 i en vise Kbh.1618, Ravn III,72. »Om Morgenen tilig i Rosens Lund/ De Fule de siunge saa søde. «

Det bemærkes, at den i salmebøgerne siden 1857 benyttede, men problematiske læsemåde »møde« i str.3,4 kendes allerede i Paulli 1680. Måske endnu langt tidligere? I et ekspl. af ThB ca 1571 i KB (sign.4-181-8°, bog-nr.17) findes salmen i hs. med denne str.3,4: »frelste os der med alle af Møde«. For oprindeligheden af denne læsemåde kan tale, at str.5,10 i *Den signede dag er oss beteed*, Th 10r, lyder. »Som oss skulde frelse aff møde«

Skillingsvise i »Tvende aandelige Sange 1 En Morgen-Psalme Den mørke Nat forgangen er etc., 2. En Aften-Psalme: See Soelen svandt I Vester Kandt etc.« [af Samuel Olsen Bruun til mel. Herre Jesu Christ, min Frelser du est], 1714 Bibl.Dan I 367